

До реєстр. № 6175 від 13.03.2017 р.
та 6175-1 від 15.03.2017 р.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел./факс: 255-49-02

№ 04-28/03-269(82496)

"6" квітня 2017 р.

Верховна Рада України

4 квітня 2017 р. Комітет розглянув проект Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про громадянство України" щодо реалізації права змінити громадянство», реєстр. №6175 від 13.03.2017 р., поданий Президентом України.

Законопроект подано у порядку законодавчої ініціативи відповідно до частини першої статті 93 Конституції України, статті 89 Регламенту Верховної Ради України.

Законопроект розроблено з метою законодавчого вдосконалення механізму припинення громадянства України у разі добровільного набуття громадянством України громадянства іншої держави та запобігання випадкам подвійного громадянства для осіб, які набувають громадянство України.

Законопроектом передбачається внести зміни до Закону України "Про громадянство України", за якими:

1) громадянин України, який добровільно набув громадянство іншої держави, вважається таким, що виявив намір змінити громадянство та надав згоду на припинення громадянства України (зміни до статті 19);

2) передбачається встановити додаткові підстави для втрати громадянства України. Зокрема, це - використання особою, яка набула громадянство України, виборчого або іншого права, яке їй надає іноземне громадянство, або виконання обов'язків, які на неї покладає іноземне громадянство, що може підтверджуватися даними публічних реєстрів державних органів, органів місцевого самоврядування іноземних держав, інформацією, розміщеною на офіційних веб-сайтах, в офіційних друкованих виданнях державними органами, органами місцевого самоврядування іноземних держав, документами, наданими такими органами; використання особою, яка набула громадянство України, паспортного документа іноземної держави під час виїзду з України або в'їзду в Україну, або на території України, що зафіксовано посадовою чи службовою особою Державної прикордонної служби України або іншого державного органу України. Також пропонується врегулювати питання скасування рішень про оформлення набуття громадянства України у разі невиконання зазначених вимог особами,

які набули громадянство відповідно до статті 8 або 10 Закону України "Про громадянство України" (зміни до статті 21);

3) встановлюється норма за якою громадяни України, які на день набрання чинності законом, про проект якого йдеться, матимуть паспортні документи іноземних держав, будуть зобов'язані протягом шестимісячного строку здійснити заходи щодо припинення іноземного громадянства та подати свої паспортні документи іноземних держав до уповноважених органів України для здійснення цими органами в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України, заходів із повернення паспортних документів іноземних держав до уповноважених органів відповідних іноземних держав. У разі невиконання таких зобов'язань громадянами України, які набули громадянство України відповідно до статті 8 або 10 Закону України "Про громадянство України", рішення про оформлення набуття ними громадянства України підлягатиме скасуванню. Невиконання таких зобов'язань іншими громадянами України, в тому числі тими, які набули громадянство відповідно до статті 9 Закону України "Про громадянство України", визнається підставою для втрати громадянства України відповідно до названого Закону;

Та низка інших норм, які суттєво змінюють існуючий порядок втрати громадянства України.

Як зазначено у пояснювальній записці до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про громадянство України" щодо реалізації права змінити громадянство» (за підписом Керівника Апарату Президента України О. Дніпрова): «Прийняття та реалізація Закону не потребуватиме додаткових витрат Державного бюджету України».

Під час обговорення законопроекту членами Комітету було висловлено низку суттєвих зауважень до нього. Зокрема зазначалось, що завдяки існуючій правовій невизначеності в законодавстві України щодо можливості існування в Україні інституту множинного громадянства та відповідальності за його набуття, значна частина громадян України де-факто має громадянство інших держав. В окремих регіонах держави склалася ситуація за якої питома вага таких громадян стосовно загальної кількості населення регіону може бути настільки високою, що в разі втрати ними громадянства України (або добровільного вибору) виникне ситуація за якої у цих регіонах кількість іноземців переважатиме над кількістю громадян України. Наслідки такого дисбалансу можуть негативно вплинути на соціально-політичну ситуацію в країні в цілому. На думку членів Комітету, окремі норми законопроекту суттєво вплинуть на правове становище громадян України, що проживають за межами держави та за різних обставин вимушені були набути громадянство інших країн.

Значне занепокоєння викликає і те, що в законопроекті відсутній механізм його реалізації. Не зазначено яким саме державним органом і в якому порядку аналізується інформація та докази, які підтверджують наявність у особи громадянства іншої країни та здійснюється підготовка матеріалів стосовно втрати громадянства України.

В той же час, члени Комітету підтримують окремі норми законопроекту,

які надають можливість встановити обмеження щодо наявності множинного громадянства у осіб, уповноважених на виконання функцій держави.

У своєму висновку №16/3-217/6175 від 14.03.2016 р. щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про громадянство України" щодо реалізації права змінити громадянство» реєстр. № 6175, Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловлює низку суттєвих зауважень.

4 квітня 2017 р. Комітет розглянув також альтернативний проект Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про громадянство України" щодо заборони мати громадянство іншої держави особам, уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та врегулювання деяких аспектів порядку зміни громадянства», реєстр. № 6175-1 від 15.03.2017 р., поданий народними депутатами України Вілкулом О.Ю. та Бойком Ю.А.

Цей законопроект також розроблено з метою законодавчого вдосконалення механізму припинення громадянства України та запобігання випадкам подвійного громадянства, зокрема для осіб, які віднесені Законом України «Про запобігання корупції» до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Законопроектом передбачається внести зміни до Закону України "Про громадянство України", за якими:

1) закріплюється як один із принципів законодавства про громадянство - заборона мати громадянство іншої держави особам, уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

2) встановлюється строк, протягом якого особа, яка набула громадянство України за територіальним походженням, внаслідок прийняття до громадянства України або поновлення у громадянстві України, зобов'язана повернути паспорт іноземної держави до уповноважених органів цієї держави, – один місяць, а також обов'язок для таких осіб письмово повідомити у десятиденний строк уповноважений орган України про повернення паспорта іноземної держави, а для осіб з числа осіб, яким надано статус біженця в Україні чи притулок в Україні, – механізм подання їх паспортних документів іноземної держави до уповноважених органів України для вжиття заходів до повернення таких документів до уповноважених органів іноземної держави.

3) виключається положення про визнання незалежною від особи причиною неотримання документа про припинення іноземного громадянства такої обставини, як вартість оформлення припинення іноземного громадянства (підданства), що перевищує половину розміру мінімальної заробітної плати, встановленого законом в Україні на момент, коли особа набула громадянство України.

Під час обговорення цього законопроекту членами Комітету також було висловлено низку суттєвих зауважень до нього. Зокрема зазначалось, що законопроект повторює основні положення законопроекту за реєстр. № 6175, але розповсюджується не на усіх громадян України, а лише на осіб, які

віднесені Законом України «Про запобігання корупції» до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. В той же час, у законопроекті не визначено механізм його реалізації та державні органи, уповноважені на виконання функцій з реалізації вимог Прикінцевих положень законопроекту щодо зобов'язання осіб, які уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування відмовитись від громадянства іноземної держави та здати паспорт іноземної держави. Також у законопроекті не запропоновано механізму виявлення у осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування наявності множинного громадянства та формування доказової бази, яка могла б стати підставою для звільнення таких осіб з державної служби.

За твердженням авторів законопроекту: «Прийняття та реалізація Закону не потребуватиме додаткових витрат Державного бюджету України».

У своєму висновку №16/3-278/6175-1 від 03.04.2017 р. щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про громадянство України" щодо заборони мати громадянство іншої держави особам, уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та врегулювання деяких аспектів порядку зміни громадянства», реєстр. № 6175-1, Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України зазначає, що «за результатами розгляду у першому читанні законопроект доцільно відхилити».

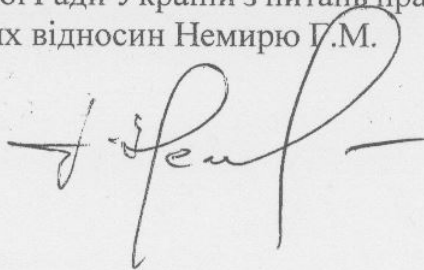
Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин, розглянувши на своєму засіданні 04.04.2017 року зазначені законопроекти ухвалив рішення *рекомендувати Верховній Раді України:*

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про громадянство України" щодо реалізації права змінити громадянство» реєстр. № 6175 від 13.03.2017 р., поданий Президентом України *за наслідками розгляду у першому читанні направити до головного комітету для підготовки на повторне перше читання*, визначивши, що цим законопроектом має бути встановлено дієвий правовий механізм щодо запобігання випадкам подвійного (множинного) громадянства для народних депутатів України, державних службовців та інших осіб уповноважених на виконання функції держави або місцевого самоврядування.
2. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про громадянство України" щодо заборони мати громадянство іншої держави особам, уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та врегулювання деяких аспектів порядку зміни громадянства», реєстр. № 6175-1 від 15.03.2017 р., поданий народними депутатами України Вілкулом О.Ю. та Бойком Ю.А. *за результатами*

розгляду у першому читанні повернути суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

Співдоповідачем з цього питання визначити народного депутата України, Голову Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин Немирю Г.М.

Голова Комітету

Г.М. НЕМИРЯ